

BOLETÍN EPIDEMIOLÓGICO SEMANAL DE GALICIA

VOL. V / 1991 / NUM. 8

SEMANAS 29-32 / 1991

(14 xullo 1991 / 10 agosto 1991)

CONSELLERÍA
DE SANIDADE

Consellos Santiarios a Viaxeiros Internacionais. Traducción adaptada do manual "Voyages Internationaux et Santé" O.M.S. 1992. (I)

Elaborado pola Dirección Comisionada en Galicia do Ministerio de Sanidade e Consumo (Unidade Administrativa da Coruña) e o Servicio de Epidemioloxía da Subdirección Xeral de Saúde Pública (SERGAS)

INTRODUCCIÓN

Desde hai varios anos, as viaxes internacionais veñen experimentando un auxe espectacular. É pois, particularmente importante que as autoridades sanitarias teñan un coñecemento actualizado sobre as vacinas esixidas ós viaxeiros internacionais e outras medidas profilácticas que deben toma-las persoas que teñan intención de viaxar ó estranxeiro.

Non só aumentou o volume de tráfico internacional, senón a velocidade do transporte, o que motiva que os viaxeiros infectados chegen o seu país sen nengún síntoma de enfermidade. Nestas circunstancias, a vixilancia e outras medidas de precaución tomadas en portos e aeroportos de chegada son frecuentemente ineficaces.

Esta condición fai necesario que os profesionais sanitarios teñan presente a posibilidade de que o seu paciente pode ter viaxado recentemente e ter contraído unha enfermidade rara ou inexis-

tente no noso país. A identificación temperá dalgunha destas patoloxías permitiría un control eficaz, evitando a súa propagación ó resto da Comunidade. Por outra banda, un diagnóstico precoz e un tratamento adecuado permitirían evita-la maioría das defuncións debidas a estes procesos.

RISCOS PARA A SAÚDE E PRECAUCIÓNS QUE SE DEBEN TOMAR

As medidas preventivas recomendadas ós viaxeiros internacionais refírense os seguintes apartados:

- 1) PREPARANDO A VIAXE
- 2) DURANTE A VIAXE
- 3) DESPOIS DA VIAXE

1) PREPARANDO A VIAXE:

1.1) CONSELLOS XERAIS:

- Non se deben deixar para o final os aspectos sanitarios da viaxe, xa que algunhas medidas como as vacinas ou quimioprofilaxe deben programarse con antelación suficiente.
- Pode ser conveniente realizar unha visita ó médico de cabeceira. A visita é imprescindible para persoas que teñan algunha enfermidade ou estean baixo tratamento, sendo conveniente que o médico lles expida un informe sobre a súa problemática.
- Se o paciente utiliza habitualmente algún medicamento debe levar reserva suficiente para toda a viaxe. Os medicamentos deben levarse na bolsa de man e non na equipaxe facturada para evita-la súa perda.
- É moi importante elixir a roupa e o calzado adecuados ó clima da zona que se vai visitar. Nalgúns países tropicais, dado que a sudoración é moi profusa, os vestidos deberán ser de fibras naturais (algodón, liño,...) lixeiros, non axustados ou de cores claras, sendo aconsellable cambiarse de roupa a miúdo, sobre todo as prendas interiores. O calzado será amplo e ventilado para evita-las infeccións por fungos.
- Pode ser útil preparar un pequeno botiquín cun contido que dependerá do tipo de viaxe, duración e destino desta. Como orientación xeral poden incluírse: desinfectantes e material para realizar pequenas curas, cremas solares, repelentes de mosquitos, sales de rehidratación, fármacos contra a malaria se son necesarios, antihistamínicos orais e analxésicos-antitérmicos.
- Deberase solicitar información sobre o sistema de asistencia sanitaria do país ó que se dirixen e coñece-la extensión da cobertura do seu seguro. Para recibir información ó respecto deben dirixirse ás direccións provinciais do INSS onde lles indicarán os acordos que sobre prestacións de asistencia sanitaria ten España con outros países.

- Para solicitar unha información máis detallada sobre riscos e consellos sanitarios (vacinas obrigatorias, recomendadas, pautas de quimioprofilaxe do paludismo, etc...) sobre a zona ou país ó que se dirixe, deben contactar cos Servicios de Sanidade Exterior do Ministerio de Sanidade e Consumo onde se dispoñe de información actualizada de calquera problema sanitario en calquera parte do mundo.

A Coruña

Sanidade Exterior:

Avda. da Mariña s/n.

Teléfonos: 22-25-27 e 22-24-89

Vigo

Sanidade Exterior:

Estación marítima

Teléfonos: 43-41-33 e 43-60-73

1.2) VACINACIÓNS

Os viaxeiros deben estar vacinados contra un certo número de enfermidades, sendo variable a duración da protección conferida pola vacina. Previamente, é posible determina-lo estado inmunitario da persoa; pero ante a dúbida, pódese administrar, segundo os casos, unha primovacinação completa ou unha dose de recordo.

É preciso distingui-las vacinacións esixidas regulamentariamente polos países para entrar no seu territorio, as vacinacións recomendadas pola O.M.S. para unha protección xeral contra certas enfermidades e outras vacinas que poden estar aconselladas en certas circunstancias (táboa I). O plan de vacinacións dun viaxeiro debería ser establecido en función do seu destino, do seu estado xeral de saúde e do seu estado inmunitario, da duración e tipo de viaxe e do tempo dispoñible.

**ENFERMIDADES DE DECLARACIÓN
SEMANAS 29 - 32 de 2017**

ÁREAS E COMARCAS	ALIMENTARIAS										ZOO NOSES	
	FIEBRE TIFOIDEA E PARITIFOIDEA		TOXIINFECCIÓN ALIMENTARIAS		DISENTERÍA BACILAR		OUTROS PROCESOS DIARREICOS		HEPATITE A		BRUCELOSE	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
Ferrol	0	4	16	34	0	0	265	1.555	1	6	0	0
Ortigueira	2	2	0	0	0	0	59	236	0	1	0	0
A. FERROL	2	6	16	34	0	0	324	1.791	1	7	0	0
Coruña (A)	1	4	53	134	0	0	601	4.604	3	15	0	0
Betanzos	0	0	3	16	0	0	119	611	0	6	0	0
Carballo	0	0	15	26	0	0	95	370	0	3	0	0
A. CORUÑA (A)	1	4	71	176	0	0	815	5.585	3	24	0	0
Vimianzo	0	0	4	6	0	0	173	715	1	14	0	0
A. FISTERRA	0	0	4	6	0	0	173	715	1	14	0	0
Estrada (A)	0	0	0	6	0	0	59	529	0	3	0	0
Arzúa	0	0	0	4	0	0	10	83	0	3	0	0
Lalín	0	3	5	15	0	0	211	871	1	2	0	0
Santiago	3	12	2	22	0	0	368	2.665	0	7	2	3
A. SANTIAGO	3	15	7	47	0	0	648	4.148	1	15	2	3
Boiro	0	0	0	0	0	0	15	93	0	0	0	0
Noia	0	0	0	1	0	0	127	599	0	1	0	0
Ribeira	0	1	0	0	0	0	18	92	0	0	0	0
A. BARBANZA	0	1	0	1	0	0	160	784	0	1	0	0
Marín	0	1	0	23	0	2	142	820	1	11	0	0
Pontevedra	3	15	25	110	3	4	349	2.764	1	11	0	0
Sanxenxo	1	5	4	24	0	2	208	789	2	7	0	0
Vilagarcía	1	7	2	13	0	0	313	1.416	0	10	0	0
A. PONTEVEDRA	5	28	31	170	3	8	1.012	5.789	4	39	0	0
Cangas	0	0	2	21	0	1	173	700	0	1	0	0
Vigo	1	18	18	141	0	2	358	4.056	4	16	0	0
A. VIGO NORTE	1	18	20	162	0	3	531	4.756	4	17	0	0
Cañiza (A)	0	0	0	0	0	0	38	183	0	4	0	0
Ponteareas	0	0	0	5	0	2	233	952	0	3	0	0
Porriño (O)	0	1	3	10	0	0	77	703	0	0	0	0
Redondela	0	0	2	18	0	0	98	605	0	1	0	0
Tui	0	1	0	9	0	2	105	796	1	3	0	0
Val Miñor	0	0	6	7	0	0	56	805	0	2	0	0
A. VIGO SUR	0	2	11	49	0	4	607	4.044	1	13	0	0
Bande	0	0	0	0	0	0	64	279	0	0	0	0
Carballiño	0	1	0	1	0	0	130	618	0	1	0	0
C. Caldelas	0	0	0	0	0	0	27	96	0	1	0	0
Celanova	0	1	1	3	0	0	88	297	0	0	0	0
Maceda	0	0	0	0	0	0	81	354	0	3	0	0
Ourense	0	10	13	67	0	1	273	1.565	2	21	1	12
Ribadavia	0	2	7	12	0	0	107	632	0	1	0	0
Xinzo Limia	0	0	1	1	0	0	117	504	0	0	2	1
A. OURENSE	0	14	22	84	0	1	887	4.345	2	27	3	20
Verín	0	2	2	5	0	0	161	564	0	2	0	12
A. VERIN	0	2	2	5	0	0	161	564	0	2	0	12
Barco	0	0	0	8	0	1	255	1.072	0	11	1	7
Pobra Trives	0	0	0	0	0	0	23	196	0	0	0	4
A. BARCO (O)	0	0	0	8	0	1	278	1.268	0	11	1	11
Chantada	0	1	0	0	0	0	46	384	0	1	0	0
Monforte	0	0	11	37	0	3	96	515	0	2	0	0
Quiroga	0	0	0	0	0	0	17	30	0	1	0	0
A. MONFORTE	0	1	11	37	0	3	159	929	0	4	0	0
Becerreá	0	0	2	2	0	0	36	194	0	0	0	1
Fonsagrada	0	0	0	11	0	0	43	172	0	0	0	2
Lugo	0	2	5	47	0	2	198	1.113	0	28	0	15
Meira	0	0	0	0	0	0	48	264	0	2	0	0
Sarriá	0	0	0	17	0	0	65	283	0	1	0	0
Vilalba	0	1	0	4	0	0	48	258	0	1	0	3
A. LUGO	0	3	7	81	0	2	438	2.284	0	32	0	33
Burela-Cervo	0	0	4	7	0	0	31	245	0	3	0	0
Mondoñedo	0	0	1	1	0	0	24	103	0	2	0	0
Ribadeo	0	0	4	6	0	2	38	216	0	1	1	5
Viveiro	0	0	0	1	0	0	141	681	0	1	0	0
A. CERVO	0	0	9	15	0	2	234	1.245	0	7	1	5
GALICIA	12	94	211	875	3	24	6.427	38.247	17	213	7	99

* Os resultados deste cadro son provisionais

OBRIGATORIA. SITUACIÓN COMARCAL**14/7/91 ó 10/8/91**

		RESPIRATORIAS															
I.R.A.		GRIPE		NEUMONÍA		TUBERCULOSE RESPIRATORIA		INFECCIONS MENINGOCÓCICAS		VARICELA		ESCARLATINA		FEBRE REUMÁTICA AGUDA			
Ul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	
0	456	10.849	57	3.731	20	196	6	20	0	3	42	490	3	47	0	3	
0	120	1.509	4	380	2	15	0	1	0	0	0	5	1	9	0	0	
0	576	12.358	61	4.111	22	211	6	21	0	3	42	495	4	56	0	3	
0	1.449	28.213	300	11.343	36	662	26	189	0	6	88	1.473	3	81	0	4	
6	278	6.209	13	2.486	6	136	0	11	0	0	11	127	0	3	0	4	
0	176	2.892	57	1.696	3	90	0	10	0	1	47	141	0	1	0	1	
6	1.903	37.314	370	15.525	45	888	26	210	0	7	146	1.741	3	85	0	9	
0	259	3.963	87	2.654	7	244	0	7	0	0	7	40	0	0	0	0	
0	259	3.963	87	2.654	7	244	0	7	0	0	7	40	0	0	0	0	
0	139	3.681	12	1.055	3	72	0	4	0	0	1	15	0	2	0	0	
0	20	1.514	1	234	0	14	0	0	0	0	1	11	0	0	0	0	
1	208	4.202	71	1.897	7	136	1	12	0	0	13	160	0	4	1	6	
3	364	13.612	86	9.193	20	527	3	74	0	5	40	937	0	11	0	9	
4	731	23.009	170	12.379	30	749	4	90	0	5	55	1.123	0	17	1	15	
0	22	435	20	235	0	4	0	0	0	0	3	34	0	0	0	0	
0	314	5.485	0	713	2	90	1	4	0	0	11	135	0	11	0	5	
0	38	328	6	150	1	26	1	8	0	0	4	52	0	0	0	0	
0	374	6.248	26	1.098	3	120	2	12	0	0	18	221	0	11	0	5	
0	389	7.200	9	1.543	2	108	0	6	0	0	2	54	0	5	2	4	
0	895	17.356	119	9.165	19	432	6	92	0	3	71	1.083	0	9	0	7	
0	233	4.415	31	1.565	5	125	0	2	0	1	13	56	0	5	0	0	
1	420	6.732	31	2.474	11	121	0	9	0	0	56	195	0	2	0	2	
1	1.937	35.703	190	14.747	37	786	6	109	0	4	142	1.388	0	21	2	13	
0	226	5.515	6	1.575	0	82	1	18	0	0	11	56	0	0	0	1	
1	638	17.850	249	12.362	54	581	24	154	4	22	127	1.936	3	59	0	15	
1	864	23.365	255	13.937	54	663	25	172	4	22	138	1.992	3	59	0	16	
0	69	1.581	0	484	2	66	0	1	0	1	4	25	0	1	0	1	
0	308	5.827	5	1.653	4	117	2	7	0	1	36	298	0	1	0	5	
0	160	4.273	4	2.011	3	83	0	9	0	0	29	359	0	3	0	1	
0	178	3.153	24	820	10	68	0	2	0	0	19	129	0	2	0	6	
1	157	4.365	8	2.062	6	126	1	7	0	1	59	387	1	3	0	0	
0	130	4.441	15	1.539	6	118	0	4	0	0	17	462	0	2	0	1	
1	1.002	23.640	56	8.569	31	578	3	30	0	3	164	1.660	1	12	0	14	
0	74	995	13	632	8	52	0	0	0	0	12	42	0	1	0	0	
0	341	6.629	85	1.466	9	129	0	3	0	1	8	260	0	17	0	2	
1	38	811	10	422	3	31	0	3	0	0	2	14	0	0	0	0	
0	175	2.539	30	1.176	2	35	0	3	0	0	7	72	0	0	3	3	
0	149	1.907	41	1.415	1	109	0	2	0	0	5	154	0	0	0	0	
2	694	14.764	35	3.295	22	446	3	44	0	3	74	596	1	6	0	0	
0	233	4.549	33	1.944	3	134	0	0	0	0	25	99	0	2	0	0	
7	151	3.395	18	2.555	10	98	2	2	0	0	27	131	0	1	0	0	
0	1.855	35.589	265	12.905	58	1.034	5	57	0	4	160	1.368	1	27	3	5	
2	210	5.288	28	1.312	5	101	0	5	0	0	38	222	0	0	0	0	
2	210	5.288	28	1.312	5	101	0	5	0	0	38	222	0	0	0	0	
4	385	7.334	75	2.883	41	191	0	2	0	2	19	101	0	1	0	1	
7	11	851	1	485	1	26	0	0	0	0	3	124	0	0	0	0	
1	396	8.185	76	3.368	42	217	0	2	0	2	22	225	0	1	0	1	
0	96	1.541	20	789	5	80	0	3	0	1	0	110	0	6	0	4	
0	179	5.682	0	1.337	2	121	0	5	0	2	11	177	1	2	0	14	
0	11	400	0	97	1	43	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0	
0	286	7.623	20	2.223	8	244	0	8	0	3	11	299	1	8	0	18	
1	72	1.624	19	778	2	40	1	5	0	0	7	34	0	2	0	1	
2	78	1.212	31	1.009	3	62	1	1	0	0	2	14	0	0	0	6	
5	564	13.839	24	4.492	9	372	0	26	0	4	43	652	0	6	0	16	
0	167	2.726	22	985	8	115	0	4	0	0	32	306	2	8	1	1	
6	223	3.739	26	1.474	1	98	0	7	0	0	10	225	1	6	0	10	
3	171	3.583	9	1.728	12	130	0	4	0	1	9	64	0	3	0	9	
7	1.275	26.723	131	10.466	35	817	2	47	0	5	103	1.295	3	25	1	43	
0	120	3.782	11	1.227	3	153	0	18	0	0	6	66	0	2	0	2	
0	70	1.378	0	424	2	43	0	0	0	0	15	85	0	0	0	0	
5	102	1.633	5	606	2	27	0	1	0	0	5	44	0	2	0	0	
0	161	2.522	17	1.212	10	149	0	5	0	0	10	52	0	18	0	0	
5	453	9.315	33	3.469	17	372	0	24	0	0	36	247	0	22	0	2	
8	12.121	258.323	1.768	106.763	394	7.024	79	794	4	58	1.082	12.316	16	344	7	144	

**ENFERMIDADES DE DECLARACIÓN OBRIGATORIA. SITUACIÓN COMARCAL
SEMANAS 29 - 32 do 14/7/91 ó 10/8/91**

ÁREAS E COMARCAS	VACINABLES								TRANSMISIÓN SEXUAL					
	SARAMPELO		RUBEOLA		PAROTIDITE		TOSEFERINA		SÍFILE		INFECCIÓN GONOCÓCICAS		HEPATITE B	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
Ferrol	1	256	3	9	0	3	1	9	0	2	7	45	0	0
Ortigueira	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A. FERROL	1	259	3	9	0	3	1	9	0	2	7	46	0	0
Coruña (A)	41	235	1	17	0	11	0	13	0	8	5	62	4	14
Betanzos	2	208	0	8	0	0	0	0	0	0	2	24	1	1
Carballo	6	180	0	0	0	1	0	0	0	1	5	21	0	0
A. CORUÑA (A)	49	623	1	25	0	12	0	13	0	9	12	107	5	15
Vimianzo	2	147	0	5	0	0	0	0	0	0	4	23	0	0
A. FISTERRA	2	147	0	5	0	0	0	0	0	0	4	23	0	0
Estrada (A)	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	1
Arzúa	0	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0
Lalín	2	50	0	3	0	2	0	0	0	2	4	27	0	0
Santiago	5	101	0	16	1	21	0	3	1	4	9	145	0	1
A. SANTIAGO	7	170	0	19	1	23	0	3	1	6	13	180	0	2
Boiro	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noia	16	102	0	2	0	1	0	2	0	0	2	23	0	2
Ribeira	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0
A. BARBANZA	16	141	0	2	0	1	0	2	0	0	2	26	0	2
Marín	6	53	0	1	0	2	0	0	0	1	0	25	0	4
Pontevedra	2	33	0	21	0	5	0	0	3	4	5	30	0	4
Sanxenxo	0	11	0	1	0	1	0	0	0	1	1	5	0	0
Vilagarcía	5	20	2	11	0	3	0	0	0	0	3	41	0	5
A. PONTEVEDRA	13	117	2	34	0	11	0	0	3	6	9	101	0	13
Cangas	1	25	0	1	1	7	0	0	0	0	0	8	0	2
Vigo	3	100	1	13	0	8	0	9	0	4	9	86	2	23
A. VIGO NORTE	4	125	1	14	1	15	0	9	0	4	9	94	2	25
Cañiza (A)	0	0	3	3	0	1	0	0	0	0	0	3	0	1
Ponteareas	15	50	0	1	1	2	0	0	0	0	3	41	0	1
Porriño (O)	0	3	0	4	0	5	0	1	1	1	0	15	0	1
Redondela	5	11	0	0	0	3	0	0	0	0	0	15	0	0
Tui	3	16	1	4	0	1	0	0	0	1	11	46	0	0
Val Miñor	0	48	1	1	0	3	0	0	0	0	2	20	0	3
A. VIGO SUR	23	128	5	13	1	15	0	1	1	2	16	140	0	6
Bande	0	15	0	0	0	1	0	0	0	0	3	32	0	0
Carballiño	3	81	1	4	0	0	0	1	0	0	0	19	0	0
C. Caldelas	0	20	0	4	0	0	0	0	0	0	4	22	0	0
Celanova	1	71	0	0	0	0	0	0	0	1	2	26	0	0
Maceda	0	58	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16	0	2
Ourense	2	281	0	13	2	21	0	1	0	0	11	86	1	7
Libadavia	1	22	0	2	0	1	0	0	0	0	1	27	0	0
Xinzo Limia	0	5	0	0	0	3	0	0	0	0	8	70	0	0
A. OURENSE	7	553	1	23	2	26	0	2	0	1	31	298	1	9
Verín	2	10	0	1	0	2	0	0	0	0	3	39	0	0
A. VERIN	2	10	0	1	0	2	0	0	0	0	3	39	0	0
Barco (O)	2	69	0	6	0	2	0	0	0	4	10	61	0	6
Pobra Trives	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	7	38	0	0
A. BARCO (O)	2	69	0	6	0	2	0	0	2	6	17	99	0	6
Chantada	0	61	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15	0	1
Monforte	4	87	0	5	0	2	0	0	0	2	4	28	0	2
Quiroga	0	31	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0
A. MONFORTE	4	179	0	6	0	6	0	0	0	2	5	43	0	3
Becerreá	0	80	0	2	0	0	0	0	0	0	2	10	0	0
Fonsagrada	1	61	0	0	0	0	0	0	0	0	1	13	0	0
Lugo	5	278	0	12	1	7	0	0	0	6	1	13	0	1
Meira	0	15	0	1	0	0	0	0	0	0	3	34	0	0
Sarria	3	47	0	0	0	1	0	0	0	0	3	21	0	1
Vilalba	2	140	0	1	0	0	0	0	0	1	2	19	0	0
A. LUGO	11	621	0	16	1	8	0	0	0	7	12	110	0	2
Burela-Cervo	1	2	0	0	0	3	0	0	0	0	3	29	0	0
Mondoñedo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
Ribadeo	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Viveiro	1	81	0	0	1	1	0	0	1	1	0	11	0	2
A. CERVO	2	88	0	0	1	4	0	0	1	1	4	42	0	2
GALICIA	143	3230	13	173	7	128	1	39	8	46	144	1348	8	85

* Os resultados deste cadro son provisionais

Táboa I.
LISTA RESUMIDA DE VACINACIÓNS

Tipo	primo vacinación	intervalo entre as doses	límite de idade inferior	comezo da validez	recordos	comentarios
Vacinacións esixidas						
Febre Amarela	1 dose (virus vivos atenuados)	—	6 meses	10 días	10 anos	É a única vacina esixible para entrar nalgúns países segundo a OMS. Recomendada a viaxeiros que se dirixan a zonas infectadas de Africa, América do Sur e Central. Risco baixo para os que se dirixen a zonas urbanas.
Vacinacións recomendadas						
Tétano (adultos)	2 doses (anatoxina antitetánica)	mínimo 4 semanas	—	2ª dose	12 meses despois da 2ª dose	recordo cada 10 anos
Poliomielite (adultos)	2 doses (VPI morto inxectable)	mínimo 4 semanas	—	2ª dose	6-12 meses despois da 2ª dose	
Febre tifoidea	3-4 doses (vacina oral atenuada)	2 días	3 anos	última dose	1 ano	Recomendada se se viaxa en condicións hixiénicas precarias. A súa prevención, igual co cólera, basease na adopción de medidas hixiénicas adecuadas en relación a bebidas e alimentos.
Hepatite B	3 doses (vacina recombinada)	4 semanas	ningún	3ª dose	ningún	Indicada a profesionais da saúde. Considerar en viaxe prolongada ou estandas repetidas en países de forte endemia. Un intervalo de 6 meses entre a 2ª-3ª dose, aumenta a eficacia.
Outras vacinacións						
Cólera*, BCG, Meninxite meningocócica, Rubeola, Paperas, Gripe, Rabia, Encefalite xaponesa.						

* Non é moi eficaz (40-60%). Non evita a transmisión por portadores e produce unha falsa sensación de seguridade. Foi suprimida a súa administración obrigatoria no ano 1973. Na actualidade, "esíxese" nalgúns países, incumpríndose os acordos internacionais.